

Λεκτικά συντάγματα στον νομικό λόγο των τραπεζικών συμβάσεων: θέματα ασυνέπειας στην ορθογραφία

Katerina T. Frantzi¹ & Konstantina Vadasi²

Περίληψη

Η εργασία αυτή έχει ως θέμα τη διαπίστωση ασυνέπειας σε θέματα ορθογραφίας που αφορούν τη γραφή των λεκτικών συνταγμάτων. Η ασυνέπεια στην ορθογραφία αποτελεί ένα πολύ βασικό ζήτημα αφού μπορεί να προκαλέσει προβλήματα στη μετάφραση και στην επικοινωνία γενικότερα. Εντοπίζεται μάλιστα σε έναν αριθμό ελληνικών λεξικών και γραμματικών. Οι ασυνέπειες αυτές μπορούν να εντοπιστούν και στις Ειδικές Γλώσσες / Γλώσσες για Ειδικούς Σκοπούς, στις οποίες η ανάγκη για χωρίς προβλήματα επικοινωνία είναι επιτακτική. Η μελέτη εστιάζει στην Ειδική Γλώσσα των Τραπεζικών Συμβάσεων, η επιλογή της οποίας οφείλεται στη μεγάλη σημασία που παρουσιάζουν σήμερα τα οικονομικά και τραπεζικά θέματα και κατ'επέκταση στην ανάγκη για ακρίβεια στην επικοινωνία των θεμάτων αυτών. Τα ερευνητικά ερωτήματα εφευρισκούνται στο BanCo, το δυναμικό σώμα κειμένων που αποτελείται από έγγραφα που αφορούν τραπεζικές συμβάσεις. Η βασιζόμενη σε σώματα κειμένων μεθοδολογία εξασφαλίζει ακρίβεια και πληρότητα κατά την επεξεργασία του γλωσσικού υλικού για τη διαπίστωση του/των τρόπου/ων γραφής των λεκτικών συνταγμάτων.

Λέξεις-Κλειδιά: Λεκτικά Συντάγματα, Νομική Γλώσσα, Τραπεζικές Συμβάσεις, Σώματα Κειμένων

1 Εισαγωγή

Εξαιτίας της μεγάλης ανάγκης για συμφωνία όσον αφορά την ορθογραφία μίας γλώσσας, ώστε να μπορεί να επιτευχθεί η σωστή επικοινωνία μεταξύ των χρηστών της, υπάρχουν οδηγοί, γραμματικές, λεξικά και μελέτες που περιέχουν κανόνες ορθογραφίας. Ωστόσο, δεν υπάρχει πάντοτε συμφωνία, με αποτέλεσμα την ασυνέπεια στον τρόπο γραφής κάποιων λεκτικών συνταγμάτων και πιθανά προβλήματα όσο αφορά τη μετάφραση και την επικοινωνία γενικότερα ειδικά στις Ειδικές Γλώσσες / Γλώσσες για Ειδικούς Σκοπούς. Η μελέτη αυτή, βασισμένη στη μεθοδολογία σωμάτων κειμένων, επικεντρώνεται στον εντοπισμό τέτοιου είδους ασυνεπειών στη δυναμική γλώσσα των τραπεζικών συμβάσεων. Για τον σκοπό αυτό, χρησιμοποιήθηκε το BanCo, το ελληνικό σώμα κειμένων εγγράφων τραπεζικών συμβάσεων. Το Σώμα Κειμένων των Τραπεζικών Συμβάσεων BanCo κατασκευάστηκε για την ποσοτική και ποιοτική ανάλυση της ειδικής γλώσσας των τραπεζικών συμβάσεων (Vadasi & Frantzi, 2017).

¹ Associate Professor, Department of Mediterranean Studies, University of the Aegean, Dimokratias 1, 85132, Rhodes, Greece;
² Ph.D. Student, Department of Mediterranean Studies, University of the Aegean

Περιλαμβάνει κείμενα των κυρίως συμβάσεων και τα διάφορα είδη εγγράφων που τη συνοδεύουν, καθώς επίσης νόμους και νομικούς κώδικες σύμφωνα με τους οποίους συντάσσεται μία τραπεζική σύμβαση. Το σώμα κειμένων είναι δυναμικό και για τη μελέτη αυτή είναι εμπλουτισμένο με νέο γλωσσικό υλικό και συνολικό μέγεθος 2.827.421 λέξεις.

Η ελληνική νομική γλώσσα και ορολογία, ιδιαίτερα μετά τη Γλωσσοεπιδευτική Μεταρρύθμιση του 1976, παρόλο που θεσμικά πέρασε στη νεοελληνική/δημοτική αντιμετώπιση πολλές δυσκολίες στη μετεγγραφή της, ιδιαίτερα σε θέματα ποσόστωσης διατήρησης ορισμένων στοιχείων της Καθαρεύουσας στον νεοελληνικό λόγο. Υπάρχουν πολλές μελέτες που αφορούν θέματα γλώσσας της νομικής επιστήμης και προβληματισμούς μορφοσυντακτικής φύσης και πολλοί προβληματισμοί για το αν η γλώσσα μπορεί να παραμείνει, τουλάχιστον λόγια, εάν όχι καθαρεύουσα, και σε ποιον βαθμό μπορεί να ακολουθήσει τη νεοελληνική-δημοτική.

Η έναρξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε θέματα μετάφρασης ξένων όρων και ορολογίας από άλλες γλώσσες. Η κατάσταση αυτή είχε ως αποτέλεσμα να προταθούν κατά καιρούς από ερευνητές γλωσσολόγους και νομικούς συζητήσεις σε θέματα γλώσσας, με σκοπό να άρουν τα προβλήματα και τους προβληματισμούς που αφορούν πεδία τόσο μετάφρασης από την ελληνική σε άλλες γλώσσες και αντίστροφα, όσο και μετεγγραφής από την καθαρεύουσα στη νεοελληνική. Οι προτάσεις αυτές διατυπώθηκαν είτε μεμονωμένα είτε μέσα από τη θέσπιση ειδικών θεσμικών οργάνων που ανέλαβαν να συντάξουν οδηγίες προκειμένου να ακολουθηθεί ένας κοινός κανονισμός επάνω στα θέματα της νομικής γλώσσας και ορολογίας.

Σύμφωνα με τον Kelsen (1991) τα νομικά κείμενα μπορούν να καταταχθούν γενικά σε ρυθμιστικά (prescriptive) και σε περιγραφικά (descriptive), ενώ οι Politis&Canellopoulou-Botis (2000) διακρίνουν περισσότερες κατηγορίες: α. κείμενα που περιέχουν κανόνες δικαίου, β. κείμενα που συντάσσονται κατ' εφαρμογήν κανόνων δικαίου, γ. κείμενα που παράγουν έννομες συνέπειες, όπως οι συμβάσεις, δ. κείμενα θεωρίας και ε. κείμενα εκλαΐκευσης νομικών εννοιών και άρθρα ή εφημερίδες, όπου συζητούνται νομικά ζητήματα.

Το Εγχειρίδιο Οδηγιών για την Κωδικοποίηση της Νομοθεσίας (2011) καθώς και το Εγχειρίδιο Εναρμόνισης για το Ευρωπαϊκό Δίκαιο στην Ελλάδα, είναι δύο θεσπισμένα εγχειρίδια από την Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης (Κ.Ε.Κ.) της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης. Επίσης, το ΔιοργανικόΕγχειρίδιο Σύνταξης Κειμένων της Υπηρεσίας Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τους Συμβατικούς κανόνες για την ελληνική γλώσσα είναι άλλος ένας οδηγός για τη χρήση της νομικής γλώσσας. Επιπλέον, σημαντικές προτάσεις ανήκουν σε ακαδημαϊκούς και ερευνητές, που εκπόνησαν ειδικές μελέτες σε θέματα γλώσσας νομικού λόγου και νομικής ορολογίας ή μετάφρασης. Ωστόσο, παρά τις σύντονες προσπάθειες για ενιαίο τρόπο χρήσης του γραπτού νομικού λόγου, τα δεδομένα δείχνουν πως μέχρι στιγμής δεν έχει επιτευχθεί μία καθόλα κοινή γραμμή αφού συχνά συντάκτες/άκτριες νομικών κειμένων δείχνουν να μην υπακούν σε κανόνες και να μην λαμβάνουν, τουλάχιστον ιδιαίτερα, υπόψη αυτές τις οδηγίες ή όταν το κάνουν, αυτό να μη γίνεται με συνέπεια.

2Παρεκκλίσεις στη γραφή λεκτικών συνταγμάτων

Τα όρια μίας λέξης στο γλωσσικό συνεχές, τα οποία συνήθως προσδιορίζονται από φωνητικούς ή μορφολογικούς παράγοντες, είναι συχνά δύσκολο να προσδιοριστούν. Κι ενώ στις κλιτές λέξεις ο προσδιορισμός των ορίων είναι γενικά ευκολότερος, η γραφή των άκλιτων μονάδων παρουσιάζει δυσκολίες. Για τον λόγο αυτό, ορισμένες από τις άκλιτες μονάδες εμφανίζονται στη γραφή της νεοελληνικής με μία ή και με περισσότερες λέξεις (Παπαναστασίου 2008: 392), όπως για παράδειγμα τα: απ' ευθείας - απευθείας, εν τούτοις - εντούτοις, επί μέρους - επιμέρους, κατ' εξοχήν - κατεξοχήν, εν πρώτοις - ενπρώτοις, εν τω μεταξύ - εντωμεταξύ, εξ αιτίας - εξαιτίας, παρ' όλο - παρόλο κ.ά.

Σύμφωνα με την Αναστασιάδη-Συμεωνίδη (1986: 131-146), πολλοί μελετητές θεωρούν τη λέξη ως τη δεδομένη λεξική μονάδα, γιατί βασίζονται είτε σε μεταγλωσσικά κείμενα είτε σε υλικό που αντλήθηκε έξω από πραγματικές συνθήκες εκφώνησης, ενώ ο όρος λέξη ήταν παντοδύναμος ως την εποχή της δομικής γλωσσολογίας. Επομένως, δεν είναι δυνατόν

να δοθεί ένας γενικός ορισμός της λέξης, παρά πρέπει να οριστεί για κάθε γλώσσα χωριστά, επειδή η θέση της λέξης διαφέρει από το ένα σύστημα στο άλλο.

Η Ράλλη (2005: 30-34) θεωρεί ότι ο προσδιορισμός των ορίων μιας λέξης προσκρούει σε δυσκολίες, που αφορούν:

- α. τη συνεχή εκφορά του προφορικού λόγου και τα φαινόμενα φραστικής φωνολογίας
- β. το καθεστώς σχηματισμών, όπως: στον, στην, στους, στον
- γ. την ανάλυση φράσεων, όπως: ψυχρός πόλεμος, ζώνη ασφαλείας
- δ. την αντιμετώπιση των τύπων μιας λέξης, όπως: γράφω, γράφεις, έγγραφα
- ε. τους ευκαιριακούς σχηματισμούς, όπως: καραμανλισμός, παπανδρείσμος

Η οριοθέτηση των λέξεων στο γλωσσικό συνεχές επηρεάζεται κυρίως από τους δύο πρώτους παράγοντες.

Την ασυνέπεια στον τρόπο γραφής αυτών των σχημάτων υπογραμμίζει ο Μπαμπινιώτης (1999), ο οποίος καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν μπορεί να υπάρξει απόλυτη συνέπεια στην ορθογραφία των φράσεων αυτών, εφόσον ποτέ κανένα σώμα ειδικών δε μελέτησε και δε ρύθμισε τις πιο συχνές από αυτές φράσεις. Γενικά μελετητές/ήτρες έχουν υπογραμμίσει την ασυνέπεια και προβάλλουν τις προτάσεις τους, άλλοι/ές πιο επιτακτικά και άλλοι/ές λιγότερο. Είναι γεγονός ότι δεν υπάρχει ταύτιση, με αποτέλεσμα να εξακολουθεί να υπάρχει σύγχυση στους χρήστες της γλώσσας. Παρατηρείται μάλιστα το φαινόμενο ο/η/ιδιος/α χρήστης/ήστρια να κάνει δύο διαφορετικές επιλογές ορθογραφίας στο ίδιο κείμενο.

3 Ρυθμιστικές και περιγραφικές στάσεις και λεκτικά συντάγματα

Η αντιμετώπιση του θέματος ασυνεπειών στα λεκτικά συντάγματα ποικίλλει. Οι γραμματικές, κυρίως οι σχολικές, έχοντας ρυθμιστικό ρόλο ορίζουν με μορφή κανόνων πώς πρέπει να γράφεται κάτι. Τα λεξικά υιοθετούν σε κάποιες περιπτώσεις τη διπλή γραφή, με μία, δύο ή περισσότερες λέξεις, γεγονός που τα χαρακτηρίζει περιγραφικά της ισχύουσας κατάστασης. Τέλος, μελετητές που ασχολήθηκαν με το συγκεκριμένο θέμα διατηρούν λιγότερο ή περισσότερο κανονιστική ή περιγραφική στάση, κάνοντας προτάσεις με πιο ήπιο ή πιο επικριτικό τρόπο, κυρίως αναδεικνύοντας τον προβληματισμό τους. Έτσι, το πώς πρέπει να γραφτεί κάτι δεν είναι ξεκάθαρο για το/τη χρήστη/ήστρια.

3.1 Γραμματικές

Οι γραμματικές στο σύνολό τους δεν εξαντλούν σε κατάλόγους όλες τις περιπτώσεις των λεκτικών συνταγμάτων που εμφανίζονται με διπλή ορθογραφία. Αυτές οι διαφορές μπορεί να οφείλονται στην αλλαγή του συντάκτη της γραμματικής ή στη γλωσσική εξέλιξη, καθώς οι γραμματικές πολλές φορές καλύπτουν διάστημα πολλών χρόνων. Για παράδειγμα από τις Γραμματικές του Τριανταφυλλίδη (1941, 1949, 1975, 1985, 1993) η γνωστή ως Μεγάλη - Νεοελληνική Γραμματική, της Δημοτικής, έκδοσης του ΟΕΣΒ-1941, (Τριανταφυλλίδη 1941, 1993), η Μικρή - Νεοελληνική Γραμματική (1949, 1975) και η Αναπροσαρμογή της Μικρής Νεοελληνικής Γραμματικής του Τριανταφυλλίδη που συντάχθηκε από το Κέντρο Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) το 1976 κατά τη Γλωσσοεκπαιδευτική Μεταρρύθμιση του 1976 και του 1985 (Τριανταφυλλίδη 1985), μετά την καθιέρωση του μονοτονικού συστήματος που έγινε το 1982, παρουσιάζουν διαφορές στον κανόνα που ακολουθούν για τη γραφή. Έτσι, έχουμε για παράδειγμα την τάξη (Τριανταφυλλίδη 1975) και εντάξη (Τριανταφυλλίδη 1976). Επιπλέον, το σύνολο των λεκτικών συνταγμάτων που γράφονται με δύο ή περισσότερες λέξεις διαφέρει από έκδοση σε έκδοση με αποτέλεσμα ο κατάλογος να μην εξαντλεί τις περιπτώσεις και να είναι άλλες φορές μικρότερος και άλλες μεγαλύτερος, αφήνοντας περιθώρια παρανόησης. Ο Τσολάκης (1978: 27 και 283 και 2004: 24 και 274) παραθέτει έναν κατάλογο παρόμοιο με αυτόν των γραμματικών Τριανταφυλλίδη, ωστόσο οι προτάσεις του είναι σε κάποια σημεία διαφορετικές από εκείνες της Αναπροσαρμοσμένης Γραμματικής του Τριανταφυλλίδη (1976).

Στη γραμματική του Τσοπανάκη (1994: 97-100) ο κατάλογος επίσης δεν είναι μεγάλος, αφήνοντας πολλά περιθώρια με ασάφεια στη γραφή, ενώ για κάποια λεκτικά συντάγματα, χωρίς συγκεκριμένα κριτήρια, δίνεται διπλή γραφή, όπως για παράδειγμα για τοκαθεμιά-κάθε μια.

Οι Κλαίρης & Μπαμπινιώτης (2005: 916-960) στο κεφάλαιο των προθέσεων αναφέρονται σε παγιωμένες εκφράσεις με πρόθεση, όπως: εν τω μεταξύ, υπ' όψιν, εν μέρει, εν τέλει, εν τούτοις, προ παντός, προ πάντων, επί κεφαλής, παρά φύση (όχι παρά φύσιν), αλλά εξαιτίας. Οι παγιωμένες εκφράσεις του καταλόγου θεωρούνται ότι ενέχουν στοιχεία της λόγιας γλώσσας παρότι δεν αποτελούν μέρος του γλωσσικού συστήματος της Νέας Ελληνικής (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης 2005: 924-925). Ωστόσο, απαντώνται φράσεις που άλλοτε ανήκουν και άλλοτε όχι στο μορφολογικό σύστημα της Νέας Ελληνικής: υπό μορφήν, αλλά υπό συζήτηση (και όχι συζήτησιν), υπ' ατμόν αλλά υπό τον ήλιο (και όχι ήλιον), υπ' όψιν και όχι υπ' όψη.

Επιπλέον, οι σχολικές γραμματικές των Φιλιππάκη-Warburton, Γεωργιαφέντης, Κοτζόγλου και Λουκά (2009: 44) για την Ε' και ΣΤ' δημοτικού, και των Χατζησαββίδη & Χατζησαββίδου για το Γυμνάσιο (2009: 64, 103) θίγουν μόνο sporadically το θέμα της ορθογραφίας κάποιων από αυτά τα λεκτικά σχήματα με τη μορφή κανόνων, όπου και εάν κρίνεται απαραίτητο.

3.2 Λεξικά

Τα λεξικά από την πλευρά τους διαθέτουν τα λεκτικά συντάγματα ως λήμματα όταν «η γραμμή του λεξικού» είναι να γράφονται με μία λέξη. Δε διαθέτουν κανόνες ορθογραφίας και εξηγήσεις στις επιλογές τους με εξαίρεση το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (Μπαμπινιώτης 1998), το Ορθογραφικό λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (Μπαμπινιώτης 2008) και το Λεξικό των δυσκολιών και των λαθών στη χρήση της Ελληνικής-Γλωσσικός Σύμβουλος (Μπαμπινιώτης 2014). Η δυσκολία στην επιλογή μία ή περισσότερων λέξεων φαίνεται από το γεγονός ότι σε αρκετές περιπτώσεις λεκτικών συνταγμάτων προτάσεις των λεξικών διαφέρουν: υπ' όψιν (Μπαμπινιώτης 1998), υπόψη & υπ' όψιν (Μπαμπινιώτης 2008), υπ' όψιν & υπ' όψη (Μπαμπινιώτης 2014).

Το Λεξικό της Σύγχρονης Ελληνικής Δημοτικής Γλώσσας του Κριαρά (1995) όπως και το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (1998) ακολουθούν τους κανόνες που ορίζει η γραμματική του Τριανταφυλλίδη.

Το Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών (2014) διαθέτει ως ληματικό τύπο το λεκτικό σύνταγμα που γράφεται με μία λέξη, αλλά παραπέμπει στην κλιτή λέξη του συντάγματος, όπου το σύνταγμα γράφεται με δύο ή περισσότερες λέξεις που συνεπάγεται τη μη αποδοχή της γραφής με μία λέξη. Έτσι, για παράδειγμα για το λήμμα ενμέρει υπάρχει παραπομπή στο λήμμα μέρος, όπου το σύνταγμα απαντά ως εν μέρος. Σε ορισμένα λήμματα υπάρχουν και οι δύο γραφές με το σχόλιο «λόγιο», εκεί που το σύνταγμα γράφεται με περισσότερες λέξεις, π.χ. παρόλο & παρ' όλο (λόγ.).

Τα λεξικά, όντας περισσότερο περιγραφικά της τρέχουσας γλωσσικής κατάστασης, τείνουν να συμπεριλαμβάνουν περισσότερους από έναν τύπο γραφής των λεκτικών συνταγμάτων αφήνοντας στον χρήστη περιθώριο επιλογής ανάμεσα στις δύο γραφές.

3.3 Μελετητές του νομικού λόγου

Οι προτάσεις του Μάνεση (1999), του Σταυράκη (2010), αλλά και του Διοργανικού Εγχειριδίου Σύνταξης Κειμένων παρουσιάζουν επίσης διαφορές στις μεταξύ τους προτάσεις όσο αφορά το γραπτό νομικό λόγο. Το πρόβλημα της μη ενιαίας αντιμετώπισης των «απαρχαιωμένων» προθέσεων υπογραμμίζει ο Μάνεσης (1999: 58-59), ο οποίος παρατηρεί την ασυνέπεια στις παρατηρήσεις του Τριανταφυλλίδη. Προβάνει σε μία αξιολογική τοποθέτηση απέναντι στην αντιμετώπιση των λεκτικών συνταγμάτων ως «κακόγουστα γλωσσικά κατασκευάσματα» (Μάνεσης 1999: 59) παραθέτοντας έναν μεγάλο κατάλογο γραφόμενων ως μία λέξη. Η άποψή του είναι να κρατηθούν όλες αυτές οι περιπτώσεις των συνταγμάτων γραμμένες με περισσότερες από μία λέξεις, καθώς υπάρχει περίπτωση να προκαλέσουν νοηματική σύγχυση. Ο Σταυράκης (2010: 58) είναι λιγότερο αξιολογικός και περισσότερο περιγραφικός του φαινομένου. Επισημαίνει την ασυνέπεια των γραμματικών να ακολουθήσουν μία κοινή γραμμή αλλά και των συγγραφέων να είναι συνεπείς στα κείμενά τους.

Ωστόσο, υπογραμμίζει περιπτώσεις συνταγμάτων με μία λέξη που υιοθετούν πολλοί συγγραφείς οι οποίες μπορεί να προξενήσουν ασυνταξίες, π.χ. η γραφή των καθ' ου ως καθού, και περί ου ως περιού σημαίνει την αποδοχή γενικεύσεων που δε λαμβάνουν υπόψη το γένος ή τον αριθμό του προσδιοριζόμενου όρου, όπως καθ' ης, καθ' ων κ.λ.π. ή περί ης, περί ων κ.ά. (Σταυράκης: 2010: 135-136).

3.4 Ορθογραφικοί Οδηγοί

Στο Διοργανικό Εγχειρίδιο Σύνταξης Κειμένων (Ευρωπαϊκή Ένωση 2011: 199) αναγράφεται η ακόλουθη ανώνυμη: Άλλα ορθογραφικά προβλήματα που απασχολούν συχνά τον μεταφραστή είναι (ενδεικτική αναφορά)...(iv) η μονολεκτική (προτιμητέα) ή μη γραφή παλιών προθετικών εκφράσεων που έχουν γίνει επιρρήματα ή σύνδεσμοι (“παρόλο” και όχι “παρ’ όλο”, “καταρχάς” και όχι “κατ’ αρχάς”, “εξαιτίας και όχι “εξ αιτίας”, “απευθείας” και όχι “απ’ ευθείας”, “εντούτοις” και όχι “εν τούτοις”, “επιμέρους” και όχι “επί μέρους” κ.λπ., αλλά “εν λόγω” και όχι “ενλόγω”, “εν μέρει” και όχι “ενμέρει”, “εν γένει” και όχι “ενγένει”, διότι η δεύτερη γραφή παραβιάζει τους κανόνες της ελληνικής γλώσσας, που δεν ανέχονται τις ακολουθίες κνλ, κνμ ή κνρ (με εξαίρεση σε λέξεις ξενικής καταγωγής) (v) Η αόριστη αντωνυμία “καθένας, καθεμία, καθένα”, που πρέπει να γράφεται με μία και όχι με δύο λέξεις.

Ο κανόνας αυτός αφήνει περιθώρια για ερμηνεία, αφού «οι παλιές προθετικές εκφράσεις που έχουν γίνει επιρρήματα ή σύνδεσμοι» δεν έχουν επισήμως αναγνωριστεί ως τέτοιες από τους επιστήμονες στο σύνολό τους. Για παράδειγμα, οι Κλαίρης & Μπαμπινιώτης (2005: 920) θεωρούν το εξαιτίας πρόθεση που προέκυψε από παλιότερη περιφραση που εξελίχθηκε σε μία λέξη και όχι επίρρημα, κάτι που παρατηρεί και ο Χατζησαββίδης (2010: 265).

Σε τέσσερα βασικά κριτήρια γραφής με μία ή περισσότερες λέξεις καταλήγει ο Παπαναστασίου (2008: 393) τα οποία αφορούν α) την προσωδία: όταν ακούγονται περισσότεροι του ενός τόνοι, η γραφή είναι προτιμότερη με περισσότερες λέξεις, β) λεξιλογικούς ή σημασιολογικούς παράγοντες: η γραφή με μία λέξη είναι προτιμότερη, όταν ένα από τα στοιχεία που την αποτελούν δεν απαντά μεμονωμένο, π.χ. ειδήλως, γ) περιπτώσεις κατά τις οποίες η σύνδεση των στοιχείων που αποτελούν το σύνταγμα είναι πολύ στενή: προτιμάται η γραφή με δύο λέξεις σε περιπτώσεις όπου η γραφή με μία λέξη προκαλεί συμφωνικά συμπλέγματα μη αποδεκτά στη νεοελληνική: π.χ. εν μέρει (ενμέρει), εν γένει (ενγένει), δ) ετυμολογία και παραδοσιακές συμβάσεις που συχνά δηλώνουν τη στάση των χρηστών απέναντι στους τύπους της γλώσσας, όπως π.χ. γραφές όπως ‘ς τον, ‘ς την αντί στον και στην αντίστοιχα, αποτελούν ιστορικές ορθογραφίες, οι οποίες έχουν σκοπό να δηλώσουν τη σαφή σχέση των τύπων αυτών με τους αντίστοιχους της αρχαίας ελληνικής (εις τον, εις την).

3.5 Άλλα θέματα ορθογραφίας των λεκτικών συνταγμάτων

Πέραν των προαναφερθέντων, υπάρχουν και άλλα θέματα ορθογραφίας, τα οποία μπορούν να προκαλέσουν περισσότερες από δύο γραφές σε ορισμένα συντάγματα. Τα εμπρόθετα σύνολα άλλοτε κρατούν την αρχαϊκή μορφή τους και άλλοτε περνάν σε νεοελληνική μετεγγραφή, όπως για παράδειγμα εν σχέσει-σε σχέση, εις βάρος - σε βάρος, εις διαταγή - σε διαταγή, εν γένει - γενικώς - γενικά. Το θέμα αυτό ενδιαφέρει στο βαθμό που προκαλούνται μίξεις κωδίκων (Βαλεοντής & Κριμπάς 2014: 58). Τέτοια περίπτωση αποτελεί η γραφή του υπόψη ως υπόψη- υπ’ όψη, αλλά και υπόψιν- υπ’ όψιν. Η ορθογραφία του εξ με απόστροφο, ως εξ’, απαντά πολύ συχνά από εσφαλμένη αντίληψη για την προέλευση της πρόθεσης (διαφορετική μορφή του εκ μπροστά από φωνήεν και όχι από έκθλιψη φωνήεντος). Έτσι, ο τύπος εξαιτίας, για παράδειγμα, απαντά με τις εξής μορφές: εξ’ αιτίας - εξ αιτίας - εξαιτίας.

4 BanCo και ασυνέπειες λεκτικών συνταγμάτων

Το Σώμα Κειμένων των Τραπεζικών Συμβάσεων BanCo (Vadasi & Frantzi 2017) κατασκευάστηκε για την ποσοτική και ποιοτική ανάλυση της ειδικής γλώσσας των τραπεζικών συμβάσεων και περιλαμβάνει ποικιλία ειδών νομικών εγγράφων πέρα από τα έγγραφα των κυρίως συμβάσεων, όπως αιτήματα, γνωστοποιήσεις, προσυμβατικές ενημερώσεις, επιστολές καθώς επίσης και νόμοι που πλακισώνουν τις τραπεζικές συμβάσεις.

Περιλαμβάνει έτσι κείμενα που παράγουν έννομες συνέπειες, αλλά δεν έχουν κανονιστικό περιεχόμενο, παρά συμβατικό και αφορούν τη ρύθμιση σχέσεων δύο μερών. Η ποικιλία των κειμένων αυτών συνεπάγεται ποικιλία υφολογικών

χαρακτηριστικών, τα οποία δεν αφορούν μόνο τον νομικό λόγο, εφόσον το επικοινωνιακό τους πλαίσιο αφορά άλλους σκοπούς, αλλά και διαφημιστικό λόγο (γνωστοποιήσεις τραπεζικών προϊόντων) και χρηματοοικονομικούς ή οικονομικούς όρους. Το σώμα κειμένων είναι δυναμικό και για τη μελέτη αυτή είναι εμπλουτισμένο με νέο γλωσσικό υλικό και συνολικό μέγεθος 2.827.421 λέξεις.

Όπως φαίνεται από τα προαναφερθέντα, οι προτάσεις που αφορούν τα λεκτικά συντάγματα δεν συγκλίνουν στο θέμα της γραφής τους. Έτσι, στο Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (Μπαμπινιώτης, 1998) και στο Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών (2014) προτείνεται το κατ' αρχήν, αλλά στο Λεξικό των δυσκολιών και των λαθών στη χρήση της Ελληνικής – Γλωσσικός Σύμβουλος (Μπαμπινιώτης, 2014), το Λεξικό της Σύγχρονης Ελληνικής Δημοτικής Γλώσσας του Κριαρά (1995) και το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών-Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1998) προτείνεται το καταρχήν. Στο Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (1998), στη Γραμματική της 5ης και 6ης τάξης του Δημοτικού Σχολείου (Φιλιππάκη-Warburton et al., 2009) και στο Διοργανικό Εγχειρίδιο Σύνταξης Κειμένων (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2011), προτείνεται το ενμέρει, ενώ ο Τσολάκης (1978, 2004) και ο Τσοπανάκης (1994) προτείνουν το ενμέρει.

Οι διαφορετικές γραφές του ίδιου λεκτικού συντάγματος μπορεί να οφείλονται στους εξής παράγοντες: 1. στη μεταβατική περίοδο μεταξύ παλαιότερης και νεότερης ορθογραφίας. Οι Holton et al. (1999: 33) επισημαίνουν ότι υπάρχουν πολλές ποικιλίες στην ορθογραφία οι οποίες οφείλονται σε διαφορές στην εκπαιδευτική πρακτική του συγγραφέα κατά τη διάρκεια των μαθητικών του χρόνων σε σχέση με τις τελευταίες προτάσεις και τις επικρατούσες τάσεις,

2. στην ανανέωση των γραμματικών ανά διαστήματα. Ο Τριανταφυλλίδης (1949, 1976) το 1949 προτείνει εν τω μεταξύ, ενώ το 1976 εντωμεταξύ. Ο Φόρης (2003, σελ. 104) επισημαίνει ότι η ορθογραφία είναι μια κοινωνική σύμβαση και ότι πρέπει να υπόκειται σε αλλαγή κάθε φορά που κρίνεται ότι οι άνθρωποι θα πρέπει να διευκολύνονται έτσι ώστε να μάθουν τη γλώσσα τους καλύτερα,

3. στην ύπαρξη πολλών γραμματικών, οδηγών ορθογραφίας και λεξικών ταυτόχρονα, οι προτάσεις των οποίων ποικίλλουν ανάλογα με τον συντάκτη τους. Ως εκ τούτου, ο/η χρήστης/ήστρια δεν ακολουθεί πάντα το επίσημο σχολικό εγχειρίδιο, την κρατική γραμματική, αλλά είναι ελεύθερος να ακολουθήσει οποιοδήποτε βιβλίο επιθυμεί,

4. στο γεγονός ότι κάποια εγχειρίδια/γραμματικές/λεξικά δέχονται τη διπλοτυπία, αλλά αφήνουν περιθώρια επιλογής, χωρίς όμως να καθορίζουν με σαφή τρόπο, γιατί θα πρέπει να επιλεγεί ο ένας ή ο άλλος τύπος ή να ορίσουν ποτέ πρόκειται για ισοδύναμους τύπους. Υπάρχουν αφηρημένες διατυπώσεις στις οδηγίες/προτάσεις των ειδικών του τύπου: «...χωρίς αυτό να είναι αναγκαίο...», «Εάν υπάρχει ελληνικός όρος, ο οποίος δεν έχει επικρατήσει» (Κ.Ε.Κ. 2006: 14), «ορισμένες λέξεις ή τύποι πρέπει να προτιμώνται» (Μάνεσης 1999: 63), «...αρχαϊζουσες λέξεις, πολλές από τις οποίες δεν εξυπηρετούν» (Παναρέτου 2009: 118), «η αποφυγή δάνειων όρων ή λέξεων, όταν η χρήση τους δεν είναι αναγκαία», (Βαλεοντής&Κριμπάς 2014: 47), «άσκοπη χρήση τύπων της Καθαρεύουσας σε περιπτώσεις όπου η ΝΕΚ διαθέτει δόκιμο τύπο» (Βαλεοντής&Κριμπάς 2014: 49), «...η γραφή με μία λέξη είναι προτιμότερη, όταν...» «...όταν η σύνδεση των στοιχείων που την αποτελούν είναι πολύ στενή...» «αναλόγως» (Παπαναστασίου 2008: 396) ή «καθένας, καθεμιά (ίσως όμως και κάθε μια)...» (Τσοπανάκης 1994: 99). Συνεπώς, η χρήση τέτοιων εκφράσεων στις οδηγίες δηλώνουν την υποκειμενικότητα του πράγματος και παραχωρούν αυτόματα το δικαίωμα σε γλωσσικές επιλογές του συντάκτη κατά το δοκούν, εφόσον το κριτήριο «αναγκαιότητας» δεν είναι ενιαίο και ίδιο για όλους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ακόμη και στο ίδιο το κείμενο, να συνυπάρχουν δύο ή και περισσότερες διαφορετικές επιλογές, π.χ. υπ' όψη – υπόψη – υπ' όψιν.

Όσον αφορά τα λεκτικά συντάγματα που αναφέρονται παραπάνω, στο ΒανComελετώνται τα: υπόψη, υπ' όψη, υπόψιν και υπ' όψιν, εν μέρει και ενμέρει, εξαιτίας και εξ αιτίας, καθεμιά και κάθε μια, παραπέρα και παρά πέρα, αφενός και αφ' ενός, εφ'άπαξ και εφ' άπαξ, εφόσον και αφ' όσον, εφεξής και αφ' εξής, εξαρχής και εξ αρχής, καταρχήν και κατ' αρχήν, εντωμεταξύ και εν τω μεταξύ, εντούτοις και εν τούτοις, προπαντός και προ παντός, προπάντων και προ πάντων, επικεφαλής και επί κεφαλής, εντάξει και εν τάξει.

Οι γραμματικές του Τριανταφυλλίδη (1941, 1949, 1975, 1976, 1985, 1993), Τσολάκη (1978, 2004), Τσοπανάκη (1994) και Φιλίππáκη-Warburtonetal. (2009), χρησιμοποιούν μία λέξη, υπόψη, για τη γραφή του υπόψη, που μπορεί εν γένει να απαντά ως υπόψη, υπ' όψη, υπόψιν και υπ' όψιν, ενώ οι Κλαίρης και Μπαμπινιώτης (2005) το δίνουν ως υπ' όψιν. Όσον αφορά τα λεξικά, η ορθογραφία υπ' όψιν δίνεται στον Μπαμπινιώτη (1998), υπόψη και υπ' όψιν στον Μπαμπινιώτη (2008), υπ' όψη και υπ' όψιν στον Μπαμπινιώτη (2014), υπόψη στον Κριαρά (1995) και στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών-Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1998), ενώ στο Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών (2014) υπάρχουν όλες οι εκδοχές. Στο BanCo, το υπόψη ως μία λέξη προτιμάται με 987 εμφανίσεις, ενώ το υπ' όψιν εμφανίζεται 79 φορές. Η ορθογραφία υπ' όψη απαντά 10 φορές, ενώ τουπόψιν 4.

Το λεικτικό σύνταγμα εν μέρει - ενμέρει εμφανίζεται μόνο ως εν μέρει στο BanCo με 214 εμφανίσεις. Στον Τριανταφυλλίδη (1941, 1949, 1975, 1993) και στη γραμματική των Κλαίρη και Μπαμπινιώτη (2005) δίνεται ως εν μέρει, ενώ στου Τσολάκη (1978, 2004) και του Τσοπανάκη (1994) ενμέρει. Όλα τα λεξικά προτείνουν τη γραφή με δύο λέξεις, ενώ το Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών (2014) προτείνει και τις δύο τις γραφές.

Στο BanCo εμφανίζονται και οι δύο γραφές του εξαιτίας, εξαιτίας και εξ αιτίας, με προτίμηση στο εξαιτίας με συχνότητα εμφάνισης 100. Το εξ αιτίας εμφανίζεται 33 φορές, με το εξ με και χωρίς απόστροφο, εξ και εξ'. Σε όλες τις παραπάνω γραμματικές το λεικτικό σύνταγμα εμφανίζεται μόνο ως εξαιτίας. Επίσης, όλα τα λεξικά προτείνουν την ορθογραφία ως μία λέξη. Όσον αφορά τη χρήση του καθεμιά, αντί κάθε μία/κάθε μια, οι εμφανίσεις και των δύο είναι ισότιμες στο BanCo. Η πρώτη γραφή εμφανίζεται 115 φορές, ενώ η δεύτερη 114. Οι γραμματικές δίνουν επίσης το λεικτικό σύνταγμα καθεμιά, ενώ ο Τσοπανάκης (1994) δίνει και τους δύο τύπους. Όσον αφορά τα λεξικά, όλα δίνουν τη γραφή ως μία λέξη, ενώ στο Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών (2014) δίνονται και οι δύο οι γραφές.

Το παραπέρα βρέθηκε μόλις 3 φορές στο BanCo και μόνο ως μία λέξη. Μόνο τρεις από τις γραμματικές δίνουν το συγκεκριμένο λεικτικό σύνταγμα. Οι γραμματικές του Τριανταφυλλίδη (1941, 1949, 1975, 1993) το δίνουν και με τους δύο τύπους, παραπέρα και παρὰ πέρα, ενώ η γραμματική του 1976 (1976) δε δίνει τον τύπο. Ο Τσοπανάκης (1993) το δίνει μόνο ως παραπέρα ενώ όλα τα λεξικά προτείνουν τη γραφή του ως μία λέξη. Το εξ αρχής βρίσκεται 9 φορές στο BanCo και το εξ αρχής 4. Όλες οι γραμματικές, εκτός από αυτή των Κλαίρη και Μπαμπινιώτη (2005), καθώς και όλα τα λεξικά, προτείνουν τη γραφή με μία λέξη, δηλαδή εξ αρχής. Το εφόσον-εφ' όσον, είναι πολύ συχνό στο σώμα κειμένων, με 946 εμφανίσεις για το εφόσον και 57 για το εφ' όσον. Από τις γραμματικές, μόνο η γραμματική του Τσολάκη (1978, 2004) δίνει το σύμπλεγμα με τη μορφή μιας λέξης. Η ορθογραφία προτείνεται ως μία λέξη σε όλα τα λεξικά, με εξαίρεση το λεξικό του Κριαρά (1995), στο οποίο δεν υπάρχει καμία καταχώρηση.

Τα αφενός-αφ' ενός, εφάπαξ-εφ' άπαξ, και εφεξής εφ' εξής δε δίνονται σε καμία από τις εν λόγω γραμματικές, αλλά απαντούν σε μεγάλη συχνότητα στο BanCo. Το αφενός υπάρχει 55 φορές ως μία λέξη, το εφάπαξ 442 και το εφ' άπαξ 4, ενώ το εφεξής 494 φορές και το εφ' εξής καμία. Στα λεξικά όλα τα λεικτικά συμπλέγματα προτείνονται ως μία λέξη, ενώ ο Μπαμπινιώτης (2014) προτείνει το αφ' ενός και στο Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών (2014) δίνονται και το εφ' άπαξ και το εφ' ενός.

Τα καταρχήν-κατ' αρχήν δεν αναφέρονται καθόλου στις γραμματικές, ενώ από τα λεξικά ο Μπαμπινιώτης (1999, 2008) και το Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών (2014) προτείνουν μόνο το κατ' αρχήν. Στο λεξικό του Μπαμπινιώτη (2014) υπάρχουν και οι δύο γραφές. Αντίθετα τα λεξικά του Τριανταφυλλίδη (1998) και του Κριαρά (1995) δίνουν τον μονολεκτικό τύπο. Στο BanCo ο μονολεκτικός τύπος εμφανίζεται 3 φορές ενώ ο περιφραστικός 9. Ο μονολεκτικός τύπος εντωμεταξύ προτιμάται σε όλα τα λεξικά πλην αυτών του Μπαμπινιώτη, που δίνουν το εν τω μεταξύ, ενώ οι γραμματικές δεν κάνουν καμία αναφορά. Στο BanCo ο μονολεκτικός τύπος εμφανίζεται μόλις 2 φορές, ενώ ο περιφραστικός 8.

Ο μονολεκτικός τύποςεντούτοις απαντά στην πλειοψηφία των λεξικών. Μόνη εξαίρεση αποτελεί το Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών (2014) που προτείνει το εν τούτοις, ενώ στον Κριαρά (1995) δεν υπάρχει καμία αναφορά για καμία γραφή, όπως και στις γραμματικές στο σύνολό τους, με εξαίρεση των Κλαίρη και Μπαμπινιώτη (2005) στην οποία δίνουν τον περιφραστικό τύπο εν τούτοις και του Τσοπανάκη (1994) που προτείνει τον μονολεκτικό. Στο BanCo το εν τούτοις απαντά 28 φορές και το εντούτοις μόλις 6. Όσον αφορά τους τύπουςπροπαντός-προ παντός, στο BanCo συναντά κανείς μόνο τον περιφραστικό τύπο μία φορά, ενώ ο μονολεκτικός δεν υπάρχει καθόλου. Εκτός από το λεξικό του Μπαμπινιώτη (1998) που προτείνει το περιφραστικό προ παντός, όλα τα υπόλοιπα λεξικά προτιμούν τον μονολεκτικό τύπο προπαντός, ενώ καμία γραμματική δεν περιέχει το εν λόγω λεκτικό σύμπλεγμα στις λίστεςτους, εκτός από αυτήν των Κλαίρη και Μπαμπινιώτη που προτείνουν τον περιφραστικό τύπο.Τοπροπάντων, στην πλειοψηφία των λεξικών και των γραμματικών, απαντά ως μία λέξη, εκτός από το λεξικό του Μπαμπινιώτη (1998) και τη γραμματική των Κλαίρη και Μπαμπινιώτη, οι οποίοι προτείνουν τοπρο πάντων. Στο BanCo μόλις μια φορά εμφανίζεται το προπάντων και καμία προ πάντων.

Το επικεφαλής απαντά στο BanCo ως μία λέξη 37 φορές, ενώ ως δύο λέξεις (επί κεφαλής) δεν απαντά καμία. Το λεξικό του Μπαμπινιώτη (1999) και το Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών (2014) δίνουν και τις δύο εκδοχές, ενώ τα υπόλοιπα λεξικά προτιμούν τη μονολεκτική εκδοχή, όπως και η πλειοψηφία των γραμματικών. Μόνο η γραμματική των Κλαίρη και Μπαμπινιώτη δίνει την περιφραστική εκδοχή.Σε αυτό το σώμα κειμένων, η τάση στην ορθογραφία ακολουθεί τη γραμμή των περισσότερων γραμματικών. Η πλειοψηφία των λεκτικών συμπλεγμάτωνγράφεται ως μία λέξη και όχι ως δύο ή περισσότερες. Οι γραμματικές, τα λεξικά και οι οδηγοί δίνουν τα λόγια συντάγματααφενός, εφάπαξ, εφεξής, εφόσον, εξαρχής και καθεμιά ως μια λέξη.Στο BanCo, τα περισσότερα από αυτά είναι επίσης γραμμέναως μία λέξη: αφ'ενός (4) - αφενός (55), εφ' άπαξ (4) - εφάπαξ (442), εφ'εξής (0) - εφεξής (494), παρὰ πέρα (0) -παραπέρα (3), επί κεφαλής (0)-επικεφαλής (37), προ πάντων (0)- προπάντων (1), αλλά κάθε μια (114) - καθεμιά (115), εν τάξει (0) - εντάξει (2) και προ παντός (1)-προπαντός (0). Όσο αφορά το ενμέρει-εν μέρει, στο BanCoεπίσης ακολουθείται η πλέον κοινή πρόταση για γραφή με δύο λέξεις, και το εν μέρει εμφανίζεται 214 φορές ενώ το ενμέρει καμία.

Και τους δύο τύπους γραφής παρουσιάζουν τα εξ αιτίας (33) - εξαιτίας (100) και το εφ' όσον (57) - εφόσον (946) ενώ το σύμπλεγμα υπόψη εμφανίζεται σε όλες τις δυνατές εκδοχές γραφής, με προτίμηση στον τύπο υπόψη: υπόψη (987), υπ'όψη (10), υπόψιν (4), υπ' όψιν (47). ΣτοBanCoκαι σε συγκεκριμένα συμπλέγματα φαίνεται παράλληλα και η προτίμηση σε παλαιότερη γραφή: εξ αρχής (9) - εξαρχής (4), καταρχήν (3) - κατ' αρχήν (9), εντωμεταξύ (2) - εν τω μεταξύ (8), εντούτοις (6) - εν τούτοις (28).Συγκεντρωτικά συγκρίσεις στην ορθογραφία λεκτικών συνταγμάτων γραμματικών, λεξικών, μελετών και στο σώμα κειμένων BanCo δίνονται στο Παράρτημα.

5 Συμπεράσματα

Η έρευνα αυτή αφορούσε τον εντοπισμό των ασυνεπειών στην ορθογραφία λεκτικών συνταγμάτων της ελληνικής,ως μία, δύο ή περισσότερες λέξεις. Η σημασία των ευρημάτων/αποτελεσμάτων στις ασυνέπειες της γραφήςέγκειται στα προβλήματα που μπορεί να προκαλέσουνστην επικοινωνία και ειδικότερα στη μετάφραση. Η ύπαρξη αυτών των αντιφάσεων ερευνήθηκε σε γραμματικές και λεξικά της ελληνικής γλώσσας και στη συνέχεια η έρευνα επικεντρώθηκε στην ειδική γλώσσα που χρησιμοποιείται στις τραπεζικές συμβάσεις. Η ειδική γλώσσα των τραπεζικών συμβάσεων είναι μια δυναμική γλώσσα, δεδομένου ότι το ίδιο το τραπεζικό σύστημα είναι δυναμικό αφ' εαυτού ενώ παράλληλα είναι αρκετά ενδιαφέρον λόγω της τρέχουσας παγκόσμιας οικονομικής κατάστασης.

Για την αξιοποίηση των περιπτώσεων γραφής σε πραγματικό γλωσσικό υλικό, εφαρμόστηκε μεθοδολογία σωμάτων κειμένωνγια την επεξεργασία του BanCo, του ελληνικούσώματος κειμένων εγγράφων των τραπεζικών συμβάσεων. Η μεθοδολογία σωμάτων κειμένων εξασφάλισε τηνεγκυρότηταστην επεξεργασία του γλωσσικού υλικού.

Έγινε σαφές ότι δεν υπάρχει απόλυτη συνέπεια και συμφωνία στην ορθογραφία των λεκτικών συνταγμάτων στις γραμματικές και τα λεξικά της ελληνικής γλώσσας. Παράλληλα, κατά την επεξεργασία του BanCo διαπιστώθηκε ότι υπάρχει μεγάλος βαθμός ασυνέπειας στη γραφή τους στην ειδική γλώσσα των τραπεζικών συμβάσεων.

Τα κείμενα του BanCo τείνουν να ακολουθούν τις γραμματικές της Νεοελληνικής για την γραφή συνταγμάτων, δηλαδή ως επί το πλείστον ως μία λέξη. Ωστόσο, αυτό δεν συμβαίνει πάντα, αφού στην περίπτωση των ενμέρει - εν μέρει, η γραφή με δύο λέξεις υπερέρχει ξεκάθαρα, στα καταρχήν - κατ' αρχήν και εντωμεταξύ- εν τω μεταξύ υπάρχει προτίμηση στη γραφή με δύο και τρεις λέξεις αντίστοιχα και στην περίπτωση των εξαιτίας-εξ αιτίας και εφ' όσον-εφόσον οι δύο γραφές χρησιμοποιούνται παράλληλα, αν και όχι εξίσου, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των κάθε μια & κάθε μια- καθεμιά. Ενώ λοιπόν η κατάσταση δείχνει την προτίμηση των συγγραφέων στη Νέα Ελληνική, διατηρούνται στοιχεία της καθαρεύουσας. Οι ασυνέπειες καθιστούν ακόμη πιο αναγκαία τη συμφωνία για τη χρήση συγκεκριμένων τύπων γραφής των λεκτικών συνταγμάτων και την κατασκευή ημερωμένων ειδικών λεξικών και γραμματικών.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (1986). Η νεολογία στην κοινή νεοελληνική, Διδακτορική διατριβή. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Βαλεοντής, Κ. & Κριμπάς, Π. (2014). Νομική Γλώσσα. Νομική Ορολογία. Θεωρία και Πράξη. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Βεγλερής, Φ. (1984). Ο νόμος 1268 του 1982 και η νομική γλώσσα. Αθήνα: Αντ. Σάκκουλας.
- Βλαβιανός, Β. (1979). Δύο πρωτοποριακές μελέτες: η δημοτική στη νομική πράξη. Αθήνα: Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας.
- Βλαχόπουλος, Σ. (1999). Η μετάφραση νομικών κειμένων επί τη βάση της θεωρίας του σκοπού. Κέρκυρα: Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας, Διδακτορική Διατριβή.
- Βλαχόπουλος, Σ. (2003). Η μετάφραση και ο μεταφραστής νομικών κειμένων: θεωρητικές και πρακτικές πτυχές. Εφαρμοσμένη Γλωσσολογία 19, 21-34.
- Βλαχόπουλος, Σ. (2014). Πολυγλωσσία στο δίκαιο. Μετάφραση νομικών κειμένων και δικαστηριακή διερμηνεία. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Βοϊκλής, Εμμ. (1982). Η δημοτική στη νομική πράξη: Μελέτες, κείμενα, αποφάσεις. Αθήνα: Αντ. Σάκκουλας.
- Γούτσος, Δ. & Φραγκάκη Γ. (2015). Εισαγωγή στη Γλωσσολογία Σωμάτων Κειμένων. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράματα και Βοηθήματα, www.kallipos.gr
- Ευρωπαϊκή Ένωση. (2011). Διοργανικό Εγχειρίδιο Σύνταξης Κειμένων. Βέλγιο-Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανάκτηση από file:///C:/Users/user/Downloads/OA3110655ELC_002.pdf (5/3/2017) βλ. και <http://publications.europa.eu/code/el/el-10000.htm>.
- Κατσιμαλή, Γ. & Ε. Παναρέτου (1996). Η μεταφορά του Συντάγματος στη Δημοτική. Παρατηρήσεις στο ύψος και τη γλώσσα. Στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τομέας Γλωσσολογίας (εκδ.) Πρακτικά συνεδρίου για την Ελληνική Γλώσσα. Αθήνα 29 Νοεμβρίου-1 Δεκεμβρίου 1976-1996. Είκοσι Χρόνια από την Καθιέρωση της Νεοελληνικής (Δημοτικής) ως Επίσημης Γλώσσας. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τομέας Γλωσσολογίας, 171-181.
- Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης (Κ.Ε.Κ.) της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης. Εγχειρίδιο Οδηγιών για την Κωδικοποίηση της Νομοθεσίας (2011). Ανάκτηση από http://www.ggk.gov.gr/wp-content/uploads/2010/02/teliko_egxeiridio_odigion_gia_tin_kodikopoiisi_tis_nomothesias.pdf (5/3/2017)
- Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης (Κ.Ε.Κ.) της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης. (2013). Εγχειρίδιο Εναρμόνισης για το Ευρωπαϊκό Δίκαιο στην Ελλάδα. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο Ανάκτηση στο: <http://www.ggk.gov.gr/wp-content/uploads/2013/10/versionA.pdf> (5/3/2017).
- Κλαίρης Χ. & Γ. Μπαμπινιώτης (2005). Γραμματική της Νέας Ελληνικής, Δομολειτουργική-Επικοινωνιακή. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κουτσιβίτης, Β. (1988). La traduction juridique. Étude d'uncas: la traduction des textes législatifs des Communautés européennes, et en particulier a partir du français vers le grec. Paris: Université de la Sorbonne Nouvelle-Paris III, Διδακτορική Διατριβή.
- Κουτσιβίτης, Β. (1985). Μετάφραση, νεοελληνική γλώσσα και νομικός λόγος. Terminologie et Traduction Journal 1, 1-29.

- Κουτσιβίτης, Β. (1986). Σημείωμα για το συνέδριο «Προβλήματα μετάφρασης στη νεοελληνική γλώσσα». Γλώσσα 10, 78-79.
- Κουτσιβίτης, Β. (1987). Γλωσσικές παρατηρήσεις σχετικά με τη μεταγραφή του Αστικού Κώδικα στη δημοτική, Γλώσσα 13, 30-39.
- Κουτσιβίτης, Β. (1994a). Η μετάφραση νομικών κειμένων. *TerminologieetTraduction* 1, 325-348.
- Κουτσιβίτης, Β. (1994b). Θεωρία της Μετάφρασης. Αθήνα: Ελληνικές Πανεπιστημιακές Εκδόσεις.
- Μάνεσης, Αρ. (1999). Η νεοελληνική γλώσσα στη νομική επιστήμη. Αθήνα: Προσκήνιο.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (1999). Μία ή δύο λέξεις; Ίδου το δίλημμα. Βήμα 10/4/1999 Ανάκτηση από <http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=109923> (15/9/2010).
- Παναρέτου, Ε. (2009). Νομικός Λόγος. Γλώσσα και Δομή των νόμων. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Παπαναστασίου, Γ. (2008). Νεοελληνική Ορθογραφία. Ιστορία, θεωρία, εφαρμογή. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.
- Ράλλη, Α. (2005). ι. Αθήνα: Πατάκης.
- Σταυράκης, Α. (1995 & 2010). Νεοελληνική νομική γλώσσα και ορολογία. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Τριανταφυλλίδης Μ. (1941). Νεοελληνική Γραμματική (της Δημοτικής). Αθήνα: ΟΕΣΒ.
- Τριανταφυλλίδης Μ. (1949). Μικρή Νεοελληνική Γραμματική. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτον Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.
- Τριανταφυλλίδης Μ. (1975). Μικρή Νεοελληνική Γραμματική, δεύτερη έκδοση (με βελτιώσεις). Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτον Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.
- Τριανταφυλλίδης Μ. (1976). Νεοελληνική Γραμματική, Αναπροσαρμογή της Μικρής Νεοελληνικής Γραμματικής του Μανόλη Τριανταφυλλίδη από το ΚΕΜΕ. Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Τριανταφυλλίδης Μ. (1985). Νεοελληνική Γραμματική, Αναπροσαρμογή της Μικρής Νεοελληνικής Γραμματικής του Μανόλη Τριανταφυλλίδη από το ΚΕΜΕ. Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Τριανταφυλλίδης, Μ. (1993 [ανατ. της εκδ. ΟΕΣΒ 1941]). Νεοελληνική Γραμματική της Δημοτικής. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.
- Τσολάκης, Χρ. (1978). Νεοελληνική Γραμματική της Ε' και ΣΤ' δημοτικού. Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Τσολάκης, Χρ. (2004). Νεοελληνική Γραμματική της Ε' και ΣΤ' δημοτικού. Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Τσοπάνης, Α. (1994). Νεοελληνική Γραμματική. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη Α.Ε..
- Φιλιππάκη-Warburton, Ε., Μ. Γεωργιαφέντης, Γ. Κοντζόγλου, Μ. Λουκά. (2009). Γραμματική Ε' και ΣΤ' δημοτικού. Αθήνα: ΟΕΔΒ και Πατάκης.
- Φόρης Β. (2003). Το μονοτονικό, η ορθογραφία και η γλώσσα, Καθημερινή 24,25,30 και 31/10/1980 και 1 + 4/11/2011 (αναδημ. Γλωσσολογικά Μελετήματα, ΙΝΣ- Ίδρυμα Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη).
- Φόρης, Β. (2003). Το μονοτονικό, Καθημερινή, 22+23/7/1979, (αναδημ. Γλωσσολογικά Μελετήματα, ΙΝΣ- Ίδρυμα Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη, 2003).
- Χατζησαββίδης, Σ. & Α. Χατζησαββίδου. 2009. Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας (Α', Β', Γ' Γυμνασίου). Αθήνα: ΟΕΔΒ & Ελληνικά Γράμματα.
- Χατζησαββίδης, Σ. (2010). Γραμματική της νέας ελληνικής: θεωρητικές βάσεις και περιγραφή. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.
- Χρηστίδης, Χρ. (1981). Η δημοτική στα νομικά. Μία ομιλία. Αθήνα: Χρ. Χρηστίδης.
- Χρηστίδης, Χρ. (1984). Δημοτική και Νομικά. Πρόλογοι στις μεταγλωττίσεις νομικών κειμένων. Τρεις ομιλίες. Επίμετρο. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Εξνόγλωσση Βιβλιογραφία
- Holton, M., Mackridge P., Φιλιππάκη-Warburton, E. (1999). Γραμματική της Ελληνικής Γλώσσας. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Kelsen, H. (1991). General theory of Norms. (M.Hartney, Μετάφρ). Oxford: Clarendon
- Koutsivitis, V. (1986). Reflections terminologiques et traductologiques à partir de la version grecque du traité CEE [Ορολογικές και μεταφραστικές παρατηρήσεις με αφορμή το ελληνικό κείμενο της Συνθήκης της ΕΟΚ]. *TerminologieetTraduction* 3, 15-17
- Koutsivitis, V. (1988). La traduction juridique. Etude d'uncas: la traduction des textes législatifs des Communautés européennes, et en particulier a partir du français vers le grec. *Terminologieettraduction* 1, 31-44. Paris: Université de la Sorbonne Nouvelle-Paris III.

- Koutsivitis, V. (1990). La traduction juridique: standardization versus creativite. *Meta: journal des traducteurs/Meta: Translator's Journal* 35:1, 226-229
- Koutsivitis, V. (1991a). La traduction juridique. *Liberte et contraintes*. Στο M. Lederer και F. Israel (Επιμ.) *Liberte entraduction*. Paris: Didier Erudition, 139-150.
- Koutsivitis, V. (1991b). Quelques observations linguistiques concernant la version grecque des textes communautaires européens. *Meta: journal des traducteurs/Meta: translators' Journal* 36 (1), 284-290.
- O'Keeffe, A. & McCarthy, M. (eds.) (2010) *The Routledge handbook of corpus linguistics*. New York: Routledge.
- Politis, M. & Canellopoulou-Botti, M. (2000). Le sort de référents pragmatologiques dans les textes d'arrêts en traduction juridique, ανακοίνωση στο συνέδριο *Traduction juridique: Histoire, Théories et Pratique* (Genève, 19-21 février 2000) [ανάκτηση από <http://www.tradulex.com/Actes2000/Politis.pdf>, 15/10/2016]
- Vadasi, K. and Frantzi, K.T., (2016). The BanCo corpus for the Greek Bank contracts special language study. *European Journal of Law and Political Sciences* 4, 93-98. Λεξικά
- Κριαράς, Ε. (1995). Λεξικό της Σύγχρονης Ελληνικής Δημοτικής Γλώσσας. Αθήνα: εκδοτική Αθηνών.
- Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (1998). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (1998). Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2008). Ορθογραφικό λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2014). Λεξικό των δυσκολιών και των λαθών στη χρήση της Ελληνικής-Γλωσσικός Σύμβουλος. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας
- Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών (2014). Σύνταξη-επιμέλεια: Χριστόφορος Γ. Χαραλαμπίδης. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

7 Παράρτημα: Συγκρίσεις στην ορθογραφία λεκτικών συνταγμάτων

7.1 Γραμματικές και BanCo

-	-	-	-	-	-	εν τω μεταξύ	εντωμεταξύ (2) εν τω μεταξύ (8)
υπόψη	υπόψη	υπόψη	υπόψη	υπόψη	υπόψη	υπ' όψιν	υπόψη (987) υπ' όψη (10) υπόψιν (4) ³ υπ' όψιν (79)
εν μέρει	εν μέρει	-	εν μέρει	εν μέρει	-	εν μέρει	εν μέρει (0) εν μέρει (214)
-	-	-	-	εντούτοις	-	εν τούτοις	εντούτοις (6) εν τούτοις (28)
-	-	-	-	-	-	προ παντός	προ παντός (1) προπαντός (0)
προπάντων	προπάντων	προπάντων	προπάντων	προπάντων	προπάντων	προ πάντων	προ πάντων (0) προπάντων (1)
επικεφαλής	επικεφαλής	επικεφαλής	-	επικεφαλής	επικεφαλής	επί κεφαλής	επικεφαλής (37) επι κεφαλής (0)
μολονόπου	-	-	-	-	-	-	-
-	ολημέρα	ολημέρα	ολημέρα	ολημέρα	-	-	-
-	οληνύχτα	οληνύχτα	οληνύχτα	οληνύχτα	-	-	-
εν τάξει	εν τάξει	εντάξει	εντάξει	-	-	-	εν τάξει (0) εντάξει (2)
κατ' εξοχήν	κατ' εξοχήν	-	-	κατεξο-χήν	-	-	-
εξαιτίας	εξαιτίας	εξαιτίας	εξαιτίας	εξαιτίας	εξαιτίας	εξαιτίας	εξαιτίας (100) εξ αιτίας (33)

³code-mixing

τωνόντι	τωνόντι	-	-	τωνόντι	-	-	-
-	-	-	-	-	-	παρά φύση	-
καθέννας-καθεμιά	καθέννας-καθεμιά	καθέννας-καθεμιά	καθέννας-καθεμιά	καθέννας-καθεμιά & κάθε μια	καθεμιά	καθεμιά	καθεμιά (114) κάθε μια (115)
παραπέρα & πάρα πέρα	παραπέρα & πάρα πέρα	-	-	παραπέρα	-	-	παραπέρα (3) πάρα πέρα (0)
-	-	-	-	-	-	-	αφ' ενός (4) αφενός (55)
-	-	-	-	-	-	-	εφ' άπαξ (4) εφάπαξ (442)
-	-	-	εφόσον	-	-	-	εφ' όσον (57) εφόσον (946)
-	-	-	-	-	-	-	εφ' εξής (0) εφεξής (494)
εξαορχής	εξαορχής	εξαορχής	εξαορχής	εξαορχής	εξαορχής	εξ αορχής	εξ' αορχής (9) εξαορχής (4)

7.2 Λεξιτάκια BanCo

κατ' αορχήν	κατ' αορχήν	καταορχήν & κατ' αορχήν	καταορχήν	καταορχήν	κατ' αορχήν	καταορχήν (3) κατ' αορχήν (9)
κατ' αορχάς	κατ' αορχάς	καταορχάς & κατ' αορχάς	καταορχάς	-	κατ' αορχάς & καταορχάς	-
εν τω μεταξύ	εν τω μεταξύ	εν τω μεταξύ	εντωμεταξύ	εντωμεταξύ	εντωμεταξύ	εντωμεταξύ (2) εν τω μεταξύ (8)
οπ' όψη	υπόψη & οπ' όψη	οπ' όψη & οπ' όψη	υπόψη	υπόψη	υπόψη οπ' όψη υπόψιν οπ' όψιν	υπόψη (987) οπ' όψη (10) υπόψιν (4) ⁴ οπ' όψιν (79)
εν μέρει	εν μέρει	εν μέρει	εν μέρει	εν μέρει	εν μέρει ενμέρει	ενμέρει (0) εν μέρει (214)
εντούτοις	εντούτοις	εντούτοις	εντούτοις	-	εντούτοις εν τούτοις	εν τούτοις (28) εντούτοις (6)
προ παντός	προπαντός	προπαντός	προπαντός	προπαντός	προπαντός	προ παντός (1) προπαντός (0)
προ πάντων	προπάντων	προπάντων	προπάντων	προπάντων	προπάντων	προ πάντων (0) προπάντων (1)
επικεφαλής & επί κεφαλής	επί κεφαλής	επί κεφαλής	επικεφαλής	επικεφαλής	επικεφαλής & επί κεφαλής	επικεφαλής (37) επί κεφαλής (0)
εντάξει	εντάξει	εντάξει	εντάξει	εντάξει	εντάξει	εν τάξει (0) εντάξει (2)
κατεξοχήν & κατ' εξοχήν	κατεξοχήν	κατεξοχήν & κατ' εξοχήν	κατεξοχήν & κατ' εξοχήν	κατεξοχήν	κατεξοχήν & κατ' εξοχήν	-

⁴code-mixing

εξαιτίας	εξαιτίας	εξαιτίας	εξαιτίας	εξαιτίας	εξαιτίας	εξαιτίας (100) εξ αιτίας (33)
τωνόντι & τωνόντι	τωνόντι	τωνόντι	τωνόντι	τωνόντι	τωνόντι & τωνόντι	-
παρά φύση	παρά φύση	παρά φύση	παρά φύση	-	παρά φύση	-
καθένας-καθε	καθένας-καθεμ	-	καθένας-καθε	καθένας-καθε	καθένας-καθεμ & κάθε ένας- κάθε μια	καθεμιά (114) κάθε μια (115)
παραπέρα	παραπέρα	παραπέρα	παραπέρα	παραπέρα	παραπέρα	παραπέρα (3) πάρα πέρα (0)
αφενός	αφενός	αφ' ενός & αφενός	αφενός	αφενός	αφ' ενός & αφενός	αφ' ενός (4) αφενός (55)
εφάπαξ	εφάπαξ	εφάπαξ	εφάπαξ	εφάπαξ	εφ' άπαξ εφάπαξ	εφ' άπαξ (4) εφάπαξ (442)
εφόσον	εφόσον	εφόσον	εφόσον	-	εφόσον	εφ' όσον (57) εφόσον (946)
εφεξής	εφεξής	εφεξής	εφεξής	-	εφεξής	εφ' εξής (0) εφεξής (494)
εξαρχής	εξαρχής	εξαρχής	εξαρχής	εξαρχής	εξαρχής	εξ' αρχής (9) εξαρχής (4)
εντούτοις	εντούτοις	εντούτοις	εντούτοις	-	εν τούτοις	εντούτοις (6) εν τούτοις (28)

7.3 Λοιπές μελέτες και BanCo

κατ' αρχήν & καταρχήν ⁵	καταρχήν	κατ' αρχήν & καταρχήν ⁶	-	καταρχήν (3) κατ' αρχήν (9)
κατ' αρχάς	-		καταρχάς	-
εν τω μεταξύ ⁷	-	εν τω μεταξύ ⁷ & εντωμεταξύ	-	εντωμεταξύ (2) εν τω μεταξύ (8)
υπ' όψη	υπόψη	υπόψη	-	υπόψη (987) υπ' όψη (10) υπόψιν (4) ⁸ υπ' όψιν (79)
εν μέρει	-	εν μέρει	εν μέρει	ενμέρει (0) εν μέρει (214)
εν τούτοις	-	εντούτοις	εντούτοις	εντούτοις (6) εν τούτοις (28)
προ παντός	-	προπαντός		προ παντός (1) προπαντός (0)
προ πάντων	-	προπάντων		προ πάντων (0) προπάντων (1)

⁵ με διαφορά στη σημασία

⁶ αναλόγως εάν υπερισχύει το κριτήριο της προφοράς ή της ετυμολογίας

⁷ αναλόγως εάν υπερισχύει το κριτήριο της προφοράς ή της ετυμολογίας

⁸ code-mixing

<i>επί κεφαλής</i>	-	<i>επικεφαλής</i>		<i>επικεφαλής (37)</i> <i>επί κεφαλής (0)</i>
<i>εν τάξει</i>	-	<i>εντάξει</i>		<i>εν τάξει (0)</i> <i>εντάξει (2)</i>
<i>κατεξοχήν</i>	-	<i>κατεξοχήν</i>		-
<i>εξ αιτίας</i>	<i>εξαιτίας</i>	<i>εξαιτίας</i>	<i>εξαιτίας</i>	<i>εξαιτίας (100)</i> <i>εξ αιτίας (33)</i>
-	-	<i>τωνόντι</i>	-	-
<i>παρά φύση</i>	-	<i>παρά φύση</i>	-	-
-	<i>καθένας-καθεμιά</i>	<i>καθένας-καθεμιά & κάθε μια</i>	<i>καθένας-καθεμιά</i>	<i>καθεμιά (114)</i> <i>κάθε μια (115)</i>
-	-	<i>παραπέρα & πάρα πέρα</i>	-	<i>παραπέρα (3)</i> <i>πάρα πέρα (0)</i>
-	-	-	-	<i>αφ' ενός (4)</i> <i>αφενός (55)</i>
-	-	-	-	<i>εφ' άπαξ (4),</i> <i>εφάπαξ (442)</i>
-	-	-	-	<i>εφ' όσον (57)</i> <i>εφόσον (946)</i>
-	-	-	-	<i>εφ' εξής (0)</i> <i>εφεξής (494)</i>
-	-	-	-	<i>εξ αρχής (9)</i> <i>εξαρχής (4)</i>